

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 5 april 2013 inzake de inwerkingtreding van het wetsvoorstel overhevelen buitenonderhoud primair onderwijs (Kamerstuk 30 079, nr. 39).

De voorzitter van de commissie
Wolbert

Adjunct-griffier van de commissie
Klapwijk

I.	Vragen en opmerkingen uit de fracties	1
	Algemeen	2
	Lwoo en pro geïntegreerd in passend onderwijs	3
	Leerlingen ontzien	4
	Invulling efficiencykorting € 50 miljoen	4
	Zorgvuldige invoering	6
	Onderzoek en vervolgtraject	6
	Overgangsfase voor budgettering	6
II.	Reactie van de staatssecretaris	7

I. Vragen en opmerkingen uit de fracties

Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het plan om het lwoo¹ en pro² een plek binnen passend onderwijs te geven vanaf schooljaar 2015 – 2016. De genoemde leden zijn blij dat met deze keuze ook de in het regeerakkoord afgesproken taakstelling van 50 miljoen euro kan worden gehaald uit efficiency en bureaucratie. Voor deze leden is het immers belangrijk dat de leerlingen worden ontzien. De staatssecretaris informeert de Kamer eind 2013 over de nadere uitwerking als het wetsvoorstel voor ligt. De genoemde leden hebben nog wel een paar vragen aan de staatssecretaris.

De leden van de PvdA-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de hoofdlijnenbrief lwoo en pro. Bij de taakstelling worden de leerlingen zo veel mogelijk ontzien, wat geheel in lijn is met de motie van de leden Voordewind en Ypma³. Deze leden zijn verheugd, dat de taakstelling niet de leerlingen zal treffen. De genoemde leden zouden daarnaast van deze gelegenheid gebruik willen maken om enkele vragen over de brief te stellen.

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de regering rondom de hoofdlijnenbrief lwoo en pro.

De leden van de SP-fractie zijn teleurgesteld over de bezuiniging van 50 miljoen euro op lwoo en pro in verband met de invoering van het zogenaamde passend onderwijs. Met name omdat deze bezuiniging slecht is onderbouwd en waarschijnlijk ten koste gaat van zorg aan leerlingen die de ondersteuning hard nodig hebben.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de hoofdlijnenbrief van de staatssecretaris waarbij hij toelicht op welke wijze de bezuiniging op lwoo en pro wordt ingevuld. Deze leden hebben zeer veel moeite met deze bezuiniging op de meest kwetsbare groep leerlingen binnen een eveneens kwetsbare groep leerlingen. Alhoewel de staatssecretaris aangeeft dat diverse organisaties van de Raad van State tot de ECPO⁴ hebben aangegeven dat lwoo en pro binnen het systeem van passend onderwijs moeten worden gebracht, willen deze leden de staatssecretaris erop wijzen dat zij niet hebben geadviseerd om dit te doen met een bijkomende bezuiniging van 50 miljoen euro en aandacht hebben gevraagd voor een zorgvuldige inpassing.

¹ lwoo: Leerweg ondersteunend onderwijs

² pro: praktijkonderwijs

³ Kamerstuk 33 400 VIII, nr.71

⁴ ECPO: Evaluatie en adviescommissie Passend onderwijs

De leden van de D66-fractie hebben met grote zorgen kennisgenomen van de hoofdlijnenbrief lwoo en pro. Zij steunen de lijn om lwoo en pro bij passend onderwijs te betrekken, maar maken zich ernstige zorgen over de voorgenomen bezuiniging van 50 miljoen euro op deze kwetsbare leerlingen, die juist alle steun nodig hebben.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennisgenomen van de hoofdlijnenbrief lwoo en pro. Genoemde leden zijn het oneens met een bezuiniging op passend onderwijs, lwoo of pro. Het is wel positief dat de staatssecretaris naar aanleiding van de motie van de leden Voordewind en Ypma de pijn heeft verzacht, door de leerlingen zoveel mogelijk te ontzien bij bezuinigingen.

Lwoo en pro geïntegreerd in passend onderwijs

De leden van de PVV-fractie lezen dat de integratie van lwoo en pro met passend onderwijs als groot voordeel heeft dat de ondersteuning aan leerlingen vanuit de samenwerkingsverbanden integraal verzorgd kan worden. Ook kan zo beter een verbinding gelegd worden met gemeenten en werkgevers in de arbeidsmarktregio om de overgang van school naar werk te verbeteren. De leden vragen of de staatssecretaris ook nadelen en de mogelijke gevolgen kan benoemen die met de integratie van passend onderwijs met lwoo en pro zullen ontstaan.

De genoemde leden lezen verder dat de lwoo en pro in schooljaar 2015–2016 worden geïntegreerd in passend onderwijs. Dat is nodig omdat samenwerkingsverbanden de ondersteuning integraal toewijzen en verzorgen, maar lwoo en pro hierin nog ontbreken. Budget en ondersteuningstoewijzing komen door het onderbrengen van lwoo en pro in passend onderwijs in één hand. De leden vragen de staatssecretaris nader toe te lichten welke gevolgen dit voor de scholen zal hebben.

De leden van de CDA-fractie maken zich zorgen over de impact van de plannen op het vo⁵. Scholen in heel Nederland zijn al druk bezig met het vormgeven van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Dat is nu al een hele grote uitdaging, mede vanwege de bestuurlijke drukte. Daar wil de staatssecretaris dus weer twee schoolsoorten aan toevoegen. Kan de staatssecretaris aangeven hoe hij de scholen wil faciliteren bij deze invoeging van lwoo en pro in passend onderwijs? Op welke wijze worden de scholen ondersteund? Deze leden vragen bijzondere aandacht voor de positie van de aoc's⁶ die relatief veel leerlingen hebben in het lwoo en pro. Hoe gaat de staatssecretaris ervoor zorgen dat zij niet relatief zwaar worden getroffen door de bezuiniging, zo willen deze leden weten. De genoemde leden vinden de bezuiniging op lwoo en pro ook vanwege een andere reden onrechtvaardig en ondoordacht. Waar in het voortgezet speciaal onderwijs jarenlang een grote groei van het aantal leerlingen is geweest, is juist in het praktijkonderwijs en het leerwegondersteunend onderwijs het leerlingenaantal altijd heel stabiel gebleven. Deze onderwijssoorten hebben het daarmee gewoon goed op orde. Als lwoo en pro onder de samenwerkingsverbanden passend onderwijs komen te vallen, ontstaat het risico dat het lwoo/pro moet gaan opdraaien voor (eventuele) groei van het speciaal onderwijs. Kan de staatssecretaris aangeven hoe hij dit denkt te kunnen voorkomen, zo vragen deze leden.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de staatssecretaris om in te gaan op de ontwikkeling van de leerlingaantallen en het budget in deze schoolsoorten. De ontwikkeling van leerlingaantallen is stabiel, er is geen sprake van een enorme toename van het aantal leerlingen. Lwoo zorgt

⁵ vo: voortgezet onderwijs

⁶ aoc: agrarische opleidingscentra

voor begeleiding van vmbo-leerlingen, zodat zij in staat zijn een diploma te halen, praktijkonderwijs zorgt voor een opleiding voor leerlingen die niet in het vmbo kunnen slagen. De resultaten zijn goed. Waarom acht u het noodzakelijk om toch maatregelen te nemen voor lwoo en pro? Waarin schiet het huidige stelsel tekort, zo vragen zij.

De genoemde leden willen ook de leerlingkenmerken van beide schoolsoorten in de discussie over integratie in het passend onderwijs betrekken. Past landelijke budgettering niet juist beter bij het praktijkonderwijs? In hoeverre is er bijvoorbeeld sprake van een overstap van leerlingen van het praktijkonderwijs naar andere schoolsoorten, zo informeren zij.

Deze leden vragen hoe voorkomen wordt dat zwakke leerlingen juist in duurdere schoolsoorten terechtkomen door de stelselwijziging, aangezien ook het voortgezet speciaal onderwijs in beeld komt binnen samenwerkingsverbanden voor de huidige lwoo- en pro-leerlingen.

Leerlingen ontzien

De leden van de CDA-fractie lezen dat de staatssecretaris claimt dat hij met de invulling van de maatregel de leerlingen zoveel mogelijk ontziet. Hoe motiveert hij dan, zo vragen deze leden, dat vanaf de invoering van passend onderwijs de enveloppemiddelen worden ingezet om een deel van de bezuiniging op lwoo en pro op te vangen. Deze enveloppemiddelen kunnen dan toch niet meer ingezet worden voor allerlei zaken als bijvoorbeeld scholing van docenten, ondersteuning van leerlingen en het opvangen van verevening etc.? Ook bestaat het risico dat de efficiëncykorting van 10 miljoen euro op het ondersteuningsbudget van de samenwerkingsverbanden voor vo toch zijn effect zal hebben op de ondersteuning van de leerlingen. Graag ontvangen deze leden hierop een nadere toelichting.

Invulling efficiëncykorting € 50 miljoen

De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat er een besparing gerealiseerd zou moeten worden op bureaucratie. Hoe zal de beoogde besparing van 10 miljoen euro op bureaucratie gerealiseerd/ingevuld worden, zo vragen zij.

De leden van de D66-fractie lezen dat de staatssecretaris de bezuinigingen uit doelmatigheidswinst wil halen, maar constateren tegelijkertijd dat van de 50 miljoen euro bezuiniging slechts 11 miljoen euro daadwerkelijk uit doelmatigheidswinst voortkomt, door veranderingen in de indicatiesystematiek. Is de staatssecretaris het met deze leden eens dat 29 miljoen euro bezuiniging op de enveloppemiddelen en 10 miljoen euro op samenwerkingsverbanden geen doelmatigheidswinsten betreffen, zo willen zij weten.

De genoemde leden vragen of de staatssecretaris kan aangeven waarom hij schrijft «Ik wil de bureaucratie in passend onderwijs verminderen», maar vervolgens wel de invulling hiervan bij de samenwerkingsverbanden neerlegt. Hoe verdedigt hij de keuze om meer taken te beleggen bij de samenwerkingsverbanden, namelijk de indicatie van lwoo en pro, maar ondertussen hier wel op te korten, zo informeren deze leden. De genoemde leden vragen of de staatssecretaris kan beargumenteren waarom de enveloppemiddelen voor implementatie van passend onderwijs in 2015 niet meer nodig zijn. Verwacht hij dat de invoering van passend onderwijs, inclusief bijscholing van leraren en de integratie van lwoo en pro in passend onderwijs, dan volledig is afgerond, zo vragen zij. Ook vragen deze leden een toelichting van de staatssecretaris op de exacte formele status van de enveloppemiddelen. Is dit structureel of tijdelijk geld? Op welke begroting staan deze enveloppegelden en wat zijn

de bevoegdheden van het ministerie van Financiën over (de besteding van) deze gelden, zo vragen genoemde leden.

De genoemde leden vragen verder of de staatssecretaris een vinger aan de pols houdt waar het gaat om de ontwikkeling in leerlingenaantal met lwoo- en pro-indicatie in het kader van de budgettering.

De leden van de SP-fractie zijn van mening dat de stelling van de regering dat er miljoenen bespaard kunnen worden doordat de indicaties straks gedaan worden door de samenwerkingsverbanden, weinig hout snijdt. Die indicaties moeten immers nog altijd plaatsvinden. Het is onwaarschijnlijk dat de samenwerkingsverbanden voldoende capaciteit hebben om het werk van de REC's⁷ en RVC's⁸ er 'bij te doen'.

Ook vinden deze leden de korting van 10 miljoen euro op het ondersteuningsbudget van de samenwerkingsverbanden onbegrijpelijk, omdat juist deze verbanden steeds meer taken krijgen. Het argument van de staatssecretaris dat het gaat om 'slechts één procent van het ondersteuningsbudget' is weinigzeggend. Allereerst vanwege de ernst van de mogelijke gevolgen van deze maatregelen en bovendien omdat bij die berekening uit wordt gegaan van het totale budget voor alle zware en lichte ondersteuning.

De leden van de CDA-fractie hebben bij het Lenteakkoord hun steun gegeven aan het terugdraaien van de bezuinigingen op passend onderwijs. Deze leden hebben zich de kritiek ter harte genomen dat de ingrijpende invoering van passend onderwijs niet goed uitgevoerd kan worden met een forse bezuiniging. Het verbaast deze leden dan ook zeer dat de staatssecretaris toch weer op de proppen is gekomen met een bezuiniging op kwetsbare leerlingen. Deze leden vragen dan ook een nadere toelichting van de staatssecretaris waarom gekozen is deze bezuiniging van 50 miljoen euro neer te leggen bij het lwoo en pro en niet op één van de andere begrotingsposten binnen onderwijs.

De genoemde leden vragen waarom de staatssecretaris niet heeft besloten om de bezuiniging op lwoo en pro te beperken tot de middelen gemoeid met de opheffing van de indicatiestelling van respectievelijk zeven miljoen euro (RVC's) en vier miljoen euro (REC's). Graag ontvangen zij hierop een nadere toelichting. De staatssecretaris kondigt een onderzoek aan om te bezien of de landelijke criteria voor indicatie voor lwoo en pro kunnen worden afgeschaft. Wat doet de staatssecretaris als uit dit onderzoek blijkt dat het niet verstandig zou zijn om deze landelijke criteria af te schaffen terwijl hij de bezuiniging op het afschaffen van indicatie nu al op voorhand heeft ingeboekt? Hoe realistisch is het om alle gelden die te maken hebben met indicering weg te bezuinigen, dient er niet ook in het nieuwe stelsel een vorm van indicatie plaats te vinden, zo vragen zij.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen naar de samenloop van de bezuinigingen vanaf 2015 en de verevening in een aantal regio's. De negatieve verevening leidt in sommige regio's tot een bezuinigungsopdracht op korte termijn, die wel degelijk tot bezuinigingen in de klas zullen leiden. Leidt negatieve verevening in bijvoorbeeld Oost-Nederland en Noord-Brabant niet tot harde klappen in het speciaal onderwijs, bijvoorbeeld in cluster 3? Leidt deze negatieve verevening niet tot meer thuiszitters? Deze leden vinden dat op zijn minst meer tijd nodig is voor de verevening om bezuinigingen in het speciaal onderwijs op te vangen. Acht u de samenloop van negatieve verevening op korte termijn en de geplande bezuinigingen vanaf 2015 verantwoord voor de regio's die met negatieve verevening te maken krijgen?

⁷ Regionale Expertisecentra

⁸ Regionale Verwijzingscommissies

De genoemde leden vragen naar de nieuw ontstane bureaucratie bij de totstandkoming van de samenwerkingsverbanden, in relatie tot de bezuinigingen op bureaucratie binnen het stelsel van passend onderwijs. Leidt het opheffen van clusterindicatieorganen en het verplaatsen naar samenwerkingsverbanden niet juist tot nieuwe bureaucratie? Hoe wordt voorkomen dat de bezuiniging van 50 miljoen euro niet alsnog in de klas terechtkomt, vanwege nieuwe bureaucratie, zo vragen de leden.

Zorgvuldige invoering

De leden van de PVV-fractie lezen dat de staatssecretaris de scholen en samenwerkingsverbanden voldoende tijd zal geven voor het onderbrengen van lwoo en pro in passend onderwijs. De leden vragen de staatssecretaris het tijdpad nader te specificeren.

Onderzoek en vervolgtraject

Bij de leden van de VVD-fractie is wat onduidelijkheid ontstaan over de toegevoegde waarde van licenties voor scholen die lwoo aanbieden. In hoeverre is dit systeem noodzakelijk als straks de samenwerkingsverbanden een passend onderwijsaanbod aanbieden aan elke leerling? Welke besparing kan worden gerealiseerd als het licentiesysteem wordt afgeschaft?

De genoemde leden merken op dat de indicatiestelling voor lwoo en pro op dit moment wordt verzorgd door de REC's. In de nieuwe situatie wordt dit overgenomen door de samenwerkingsverbanden. In hoeverre is het zo dat beperkingen van de leerlingen al bekend zijn in het basisonderwijs? Kan een «warme» overdracht naar het vo niet helpen bij het verbeteren van de aansluiting? In hoeverre wordt dit aspect in de nieuwe situatie meegenomen, zo willen de genoemde leden graag weten.

De leden van de PvdA-fractie vragen wat de voor- en nadelen zijn van het loslaten van de landelijke indicatiecriteria. Welke gevolgen zal het loslaten hebben op het aantal leerlingen op het pro, zo vragen zij.

De leden van de CDA-fractie vragen de staatssecretaris aan te geven wanneer hij denkt wel verevening voor lwoo en pro door te voeren en of dit dan gefaseerd kan gaan net als bij passend onderwijs gebeurt. Verder vragen deze leden wat de staatssecretaris gaat doen als uit de aangekondigde onderzoeken blijkt dat de uitwerking van de bezuiniging ten koste gaat van de zorg voor de leerlingen. Is het verder niet de omgekeerde volgorde, zo vragen deze leden aan de staatssecretaris, om eerst een bezuiniging aan te kondigen en daarna pas te onderzoeken hoe dit allemaal op een goede manier vorm kan worden gegeven? Is het niet de koninklijke weg om eerst al deze onderzoeken af te wachten en dan te besluiten of lwoo en pro op korte termijn kunnen worden ingepast in het systeem van passend onderwijs? Is het niet zo dat dit eerst moet worden uitgezocht voordat er kan worden bezuinigd op lwoo en pro en hoeveel? Dat is evidence-based, zo menen deze leden. Graag ontvangen deze leden hierop een reactie.

Overgangsfase voor budgettering

De leden van de PVV-fractie merken op dat de staatssecretaris de landelijke budgettering voor lwoo en pro per 1 januari 2014 laat ingaan. De maximering van het landelijke bedrag wordt uitgesteld, omdat de staatssecretaris dit besluit in samenhang met de maatregelen in het regeerakkoord wilde uitwerken. De leden vragen de staatssecretaris zijn argumenten nader te specificeren en of hij de mening deelt dat dit enkel het uitstellen van het opkomende knelpunt is.

De leden van de SP-fractie lezen dat de staatssecretaris stelt dat hij de verevening van de bekostiging van de samenwerkingsverbanden uitstelt. Deze leden vinden dit een goed besluit. In de brief staat zelfs: «Het ene samenwerkingsverband heeft een hoger percentage lwoo- en pro-leerlingen dan het andere.» Deze leden vragen of de staatssecretaris verwacht dat deze situatie gaat veranderen. Denkt de staatssecretaris dat de zorgvraag in achterstandswijken de komende jaren op gelijk niveau gaat komen van rijke wijken? Zo ja, waarop wordt dit gebaseerd? Zo nee, waarom ziet de staatssecretaris niet af van de verevening, zo willen deze leden weten.

De genoemde leden willen in het verlengde van hun vraag omtrent de budgettering een verduidelijking vragen aan de staatssecretaris, omdat wat hen betreft nog steeds niet voldoende aannemelijk gemaakt is dat budgettering noodzakelijk is. Wanneer zorgvraag en leerlingaantal al jaren stabiel lijken te blijven, wat is dan de noodzaak tot budgettering, zo willen zij weten.

De genoemde leden constateren dat de samenwerkingsverbanden meer werk moeten gaan uitvoeren, maar dat per saldo voor hetzelfde werk aanzienlijk minder geld zal zijn. Waarom geeft de staatssecretaris juist op dat moment aan dat hij de verbanden de mogelijkheid wil geven om af te wijken van de, nu nog landelijke, indicatiecriteria? Hoe wordt voorkomen dat de aanspraak op zware zorg gaat toenemen, zo informeren deze leden. Voor deze leden is de grootste zorg dat wanneer samenwerkingsverbanden maximaal op overhead bezuinigd hebben, maar door de kortingen niet binnen hun budget kunnen blijven, dat dit gevolgen heeft voor het aantal indicaties. Deelt de staatssecretaris de zorg dat er straks vanwege de verkeerde motieven (bezuinigingsdrift) minder ondersteuning zal worden verleend? Of bent u van mening dat de kosten juist zullen oplopen doordat leerlingen terecht komen in duurdere vormen van zorg, zo informeren deze leden.

II. Reactie van de staatssecretaris